

ZAKLJUČCI I PREPORUKE SA NAUČNE KONFERENCIJE „FINANSIRANJE NAUČNIH ISTRAŽIVANJA – UPOREDNO PRAVO I PRAKSA“

Na konferenciji održanoj 29. juna 2018. u Institutu za uporedno pravo na temu „Finansiranje naučnih istraživanja – uporedno pravo i praksa“ usvojeni su sledeći zaključci:

1. Finansiranju naučnih istraživanja kao veoma značajnom i kompleksnom pitanju pridaje se posebna važnost u okviru međunarodnih organizacija. U relevantnim međunarodnim i evropskim aktima koji spadaju u kategoriju mekog prava i strateških dokumenata, finansiranje naučnih istraživanja određuje se kao kao jedan od strateških ciljeva i prioriteta društvenog razvoja. Na nivou EU, Strategija Evropa 2020 za pametan održiv i inkluzivan rast predviđa da stopa ulaganja u istraživanje i razvoj treba da dostigne tri odsto BDP-a u predstojećem periodu.
2. Uporednopravna analiza regulatornog okvira za finansiranje naučnoistraživačke delatnosti ukazuje da, uz sve specifičnosti nacionalnih rešenja, preovlađujući model čini institucionalno finansiranje kao finansiranje tekuće delatnosti naučnoistraživačkih organizacija, što istraživačima u različitim oblastima nauke ostavlja značajnu slobodu u naučnom radu. Uz institucionalno finansiranje, u svim analiziranim sistemima evropskih država koji se mogu smatrati reprezentativnim modelima finansiranja naučnoistraživačke delatnosti (kako u onim državama koje su članice EU, tako i onima koje su izvan EU), postoji mogućnost da naučnoistraživačke organizacije budu projektno finansirane. Projektno finansiranje se u takvim slučajevima odnosi na aktivnosti koje nisu tekuće i potiče iz sredstava koja obezbeđuju privredni subjekti, ali i domaći i međunarodni fondovi.
3. Normativni okvir naučne delatnosti u Republici Srbiji nije sistemski kvalitetan jer u pogledu određenih pitanja odstupa od opštih pravila upravnog postupka i upravnosudske zaštite, a pitanja koja treba da budu regulisana zakonom prepušta podzakonskom regulisanju. Sistem finansiranja nauke u Srbiji je skoro isključivo zasnovan na javnom finansiranju koje je projektnog karaktera. Projektno finansiranje, za razliku od sistema u analiziranim zemljama, obuhvata finansiranje tekuće delatnosti i plata zaposlenih lica u naučnoistraživačkim organizacijama. Prema svim raspoloživim statističkim podacima, udeo ukupnih budžetskih sredstava za istraživanje i razvoj u bruto domaćem proizvodu manji je od 0,5 odsto. Imajući u vidu karakteristike normativnog okvira i finansiranje naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji, jasno je da je održivost naučnoistraživačke delatnosti pod ozbiljnim rizicima.

Na osnovu usvojenih zaključaka sa naučne konferencije i diskusije koja je usledila, definisane su sledeće preporuke koje se odnose na Republiku Srbiju:

- i. neophodno je uvesti institucionalno finansiranje naučnoistraživačke delatnosti kao finansiranje tekuće delatnosti uz istovremeno obezbeđenje sredstava za finansiranje inovativnih istraživačkih grupa i projekata;
- ii. neophodna je reforma pravnog okvira kojim bi se predvidelo osnivanje Fonda za nauku iz kojeg bi se vršilo projektno finansiranje i čiji bi pravni status, postupak raspodele i pravo apliciranja za sredstva kojima Fond raspolaže bili jasno regulisani;
- iii. izmenama pravnog okvira trebalo bi rešiti otvorena pitanja usaglašavanja Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti sa ostalim sistemskim zakonima, u prvom redu sa Zakonom o upravnom postupku, kao i određena statusna pitanja od kojih su najznačajnija:
 - finansiranje zarada zaposlenih u naučnoistraživačkim organizacijama iz sredstava koja se institucionalno obezbeđuju, a koja će u pogledu svoje visine i obima biti istovetna već dostignutom nivou;
 - izjednačavanje položaja zaposlenih u naučnoistraživačkim organizacijama i na univerzitetu, kako u smislu ekvivalencije naučnih i nastavnih zvanja, tako i u smislu visine primanja koja se institucionalno obezbeđuju, a čime bi se obezbedila mobilnost istraživača u oba smera;
 - akreditacija doktorskih i posledoktorskih studija koje bi se odvijale u okviru naučnoistraživačkih organizacija.